

עניין: שאין מברכין בתורה תחלה

מהר"ל – תפארת ישראל - הקדמה

יקשה לך למה לא היו מברכין בתורה תחלה, שאין פירוש הברכה הדבור בפה בלבה, דודאי הדבור בפה היו מברכים, אבל הכוונה על הברכה בעצמה היא האהבה הגמורה והדבקות אל השם יתברך, לאהוב השם יתברך במה שנתן תורה, וזהו ענין הברכה ואין כל האהבות שוות, כי האהבה האמתית היא האהבה בכל לב ובכל נפש, ותדכתיב (ויב' ו') ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ולא היה להם האהבה הגמורה אל השם יתברך במה שנתן התורה לישראל, ובפרט על הטובה הגדולה שהיא התורה שהיא טובה על הכל, שיש לברך השם ויתעלה שמו על זה בכל לבו וכפי הטובה העליונה לא היו מברכים בכל לבם. וזה שאמרו שם (נור"מ פ"א ע"א) ג"כ מפני מה אין תלמידי חכמים מצוים שיוצאים מהם תלמידי חכמים מפני שאין מברכין בתורה תחלה, כי אף אם היו מברכין בפה, מ"מ דבר הזה שהוא נתינת התורה צריך לברך השם בכל לבו, ובוהו יש לו האהבה הגמורה אל השם יתברך, ואף אם הוא תלמיד חכם והוא צדיק גמור, רחוק הדבר הזה שיברך השם בכל לבו על נתינת התורה כפי הראוי. ועוד כי התלמיד חכם לבו דבק אל התורה כי חביבה התורה על לומדיה, ובשביל אהבתם לתורה דבר זה מסלק אהבת המקום בשעה זאת שבאים ללמוד, כי כאשר באים ללמוד תורה ואהבתם אל התורה, אין בלמוד שלהם האהבה אל השם יתברך במה שנתן תורה, כי אין האהבה לשנים, כי כל אהבה היא דבקות בנאהב ואם דבק בזה אינו דבק באחר, ולפיכך אהבת התורה שהיא חביבה עליהם, דבר זה מסלק שאין הברכה בכל לבו אל השי"ת במה שנתן התורה, וזה שאין מברכים בתורה תחלה, ולפיכך אין יוצאים מהם תלמידי חכמים, כי אלו היו אוהבים אותו במה שהתורה נמצא מאתו יתברך, היה השם יתברך ג"כ סבה לתורה לצאת מהם תלמידי חכמים, ועתה שהם דבקים ורודפים אחר התורה עצמה בלבה, ואינם דבקים בו יתברך במה שהוא יתברך סבה לתורה, לא היה יוצא מאתם תלמיד חכם שיש בו תורה, שאין כאן הסבה המשפיע את התורה הוא התלמיד חכם. וזה שאמר

אור רש"י – סוף פרשת עקב

הלכו בה? אלא שלא ברכו בתורה תחילה הענין קשה שבשביל זה יאבד הארץ, אבל הענין כך הוא: כי כבר כתבו בתוס' ברכות י"א ע"ב ד"ה שכבר נפטר באהבה רבה וא"ת מ"ש מסוכה כו' ויש לומר דשאני תורה שאינו מיאש דעתו דכל שעה אדם מחויב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה כו', והיה נראה עפ"י דמי שאין דעתו עליו תמיד כשיחזור לפעמים ללמוד מחויב לברך בתורה תחילה, והנה כשהשגתי הסיפור של הגאון יעב"ץ ז"ל מצאתי בו הלכה למעשה כן, ולפי"ז ניתא 'שלא ברכו בתורה תחלה', כי כל עיקר הלימוד היינו לימוד למעשה היינו בהילוכו בעולם המעשה איך לעשות עפ"י התורה שהיא גורת מלכו של עולם ואז תמיד דעתו עליו ואינו צריך לברך בחזור ללמוד, משא"כ שלא הלכו בה בעולם המעשה איך לעשות עפ"י התורה, א"כ לימודם לא היה למעשה והי' צריכים לחזור ולברך עלי' בשובם ללמוד, וכבר אז"ל 'כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו' (יבמות קט) כי עיקר התורה 'לא המדרש עיקר אלא המעשה' וכשאין מעשה אין תורה, וכבר ידוע 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' לג—כה) ואין כל חדש שבשביל זה אבדה הארץ, למען יתבוננו להתקרבות ד' דוקא ע"י ד' אמות של הלכה למעשה בעסקם בה, ובעסקם בעוה"ו ע"י הגיונם בה שהי' עסקם עפ"י הלכה למעשה ובוהו נוכח להצלחה אמיתית בזה ובבא אכ"ר.

בן יהוידע

שם, שלא ברכו בתורה תחלה. ל"ל בס"ד דמלינו תיקנו שלשה ברכות בכל יום לתורה, ופרשתי בס"ד במ"א, ברכה ראשונה לקב"ו על דברי תורה היא כנגד חלק הסוד, לכן נאמר קדשנו כי כל קודש הוא בחכמה, וחלק הסוד הוא בחכמה, וברכת והערב כנגד הגרסה של חלק הנגלה, לכן אומרים צפינו וצפיפיות עמך בית ישראל, כי הגרסה היא צפה, וברכת אשר בחר בנו כנגד העיון והסברה של חלק הנגלה, אשר בחלק זה ישראל משתבחים צפי האומות, שאומרים רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, ולכן נאמר לשון נתיבה כי כל הנוסח צעין יפה נוסח, והנה יש אינס מאמנים בחלק הסוד, ולכן אלו לא ברכו בתורה תחלה, שהיא ברכה ראשונה אשר היא כנגד חלק הסוד, ולז"א על עזבם את תורתם תורת יוד, כי חלק הסוד הוא כנגד יו"ד דשם הוי"ה שה"ס חכמה:

בני יששכר סיון מאמר ה', אות ז

תורה חדשה מאתו תצא, משא"כ מי שאינו משתדל להבין עומק התורה להלכה לא יגיע להשגת רזי התורה ולרוח הקדש, כי הארציות לא יוכל להזדכך רק על ידי עומק עיון הלכה לאמתה של תורה, הוא הקול דברים אשר שמענו וכו' שקוע רזי דרוזין עד אין חקר, וזה הוא הכוונה לדעתי שלא ברכו בתורה תחילה, אין הכוונה שלא ברכו כלל, רק שלא השתדלו להבין פירוש ברכת התורה, שפירושה הוא שעל ידי בחינת נתינת התורה יזכה לבחינת נותן התורה, והוא הפירוש ולא שמעו בקולי, היינו קול גדול ולא יסף, ולא פסק, ולא הלכו בה, ממדריגה למדריגה, וג"כ לא הלכו בה, להבינה להלכה, וזהו לדעתי הפירוש ועתה אם שמוע תשמעו בקולי [שמות יט ה], אם שמוע, עתה כעת, הנה גם לאחר זמן תשמעו בקולי, כי הוא קול גדול ולא פסק, נ"ל.